

Archeologienota: Het archeologisch bureauonderzoek aan de Peerderbaan te Meeuwen-Gruitrode

Annelies De Raymaeker
Caroline Dockx

Kessel-Lo, 2016
Studiebureau Archeologie bvba

Archeologienota: Het archeologisch bureauonderzoek aan de Peerderbaan te Meeuwen-Gruitrode

**Annelies De Raymaeker
Caroline Dockx**

**Kessel-Lo, 2016
Studiebureau Archeologie bvba**

Colofon

Archeologienota: Het archeologisch bureauonderzoek aan de Peerderbaan te Meeuwen-Gruitrode

Initiatiefnemer:	Sweco Belgium nv
Projectleiding:	Maarten Smeets
Erkend archeoloog:	Annelies De Raymaeker
Auteurs:	Annelies De Raymaeker, Caroline Dockx
Foto's en tekeningen:	Studiebureau Archeologie bvba (tenzij anders vermeld)

Op alle teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Studiebureau Archeologie bvba mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd, bewerkt en/of openbaar gemaakt, hetzij door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

Studiebureau Archeologie bvba
Jozef Wautersstraat 6
3010 Kessel-Lo
www.studiebureau-archeologie.be
info@studiebureau-archeologie.be
tel: 0474/58.77.85
fax: 016/77.05.41

©2016, Studiebureau Archeologie bvba

Privacyfiche

Projectcode:	2016L119
Aanleiding:	De opgemaakte archeologienota kadert in een geplande stedenbouwkundige vergunning. De nota werd opgemaakt voor geplande werken in een projectgebied dat buiten de vastgestelde archeologische zones ligt en met een oppervlakte van ca. 47998 m². Daarmee valt de vergunningsaanvraag binnen de aanvragen waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen 3000 m² of meer bedraagt (Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 en de Code van Goede Praktijk).
Naam en adres initiatiefnemer:	Sweco Belgium nv Herkenrodesingel 8B, bus 3.01 3500 Hasselt
Naam zakelijk rechthouder archeologisch ensemble:	Sweco Belgium nv
Contactpersoon:	Bart Logist bart.logist@swecobelgium.be
Naam gebruiker archeologisch ensemble:	Sweco Belgium nv
Contactpersoon:	Bart Logist bart.logist@swecobelgium.be
Bewaarplaats archeologisch ensemble:	Sweco Belgium nv
Contactpersoon:	Bart Logist bart.logist@swecobelgium.be
Betrokken actoren:	
Annelies De Raymaeker:	erkend archeoloog/veldwerkleider/auteur
Caroline Dockx:	assistent-archeoloog/auteur/aanmaak kaartjes
Maarten Smeets:	assistent-archeoloog/auteur
Wouter Yperman:	assistent-archeoloog/aanmaak kaartjes
Kostprijs:	€ 2.100,00

Inhoudstafel

Inhoudstafel	p. 1
Hoofdstuk 1 Bureauonderzoek	p. 2
1.1 Beschrijvend gedeelte	p. 2
1.1.1 Administratieve gegevens	p. 2
1.1.2 Archeologische voorkennis	p. 4
1.1.3 Onderzoeksopdracht	p. 4
1.1.4 Beschrijving van de geplande werken	p. 5
1.1.5 Werkwijze	p. 15
1.2 Assessmentrapport	p. 16
1.2.1 Landschappelijke ligging van het projectgebied	p. 16
1.2.2 Historische beschrijving van het projectgebied	p. 21
1.2.3 Archeologisch kader van het projectgebied	p. 27
1.2.4 Datering en interpretatie van het onderzochte gebied	p. 28
1.2.5 Synthese	p. 28
1.2.6 Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek	p. 29
1.2.7 Samenvatting voor een niet gespecialiseerd publiek	p. 29
Hoofdstuk 2 Programma van maatregelen	p. 30
2.1 Administratieve gegevens	p. 30
2.2 Gemotiveerd advies	p. 30
2.3 Programma van maatregelen	p. 31
Bibliografie	p. 32
Bijlagen (CD-rom)	p. 33
Bijlage 1: Plannenlijst	p. 33
Bijlage 2: Fotolijst	p. 35

Hoofdstuk 1 Bureauonderzoek

1.1 Beschrijvend gedeelte

1.1.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2016L119

Erkend archeoloog: Annelies De Raymaeker OE/ERK/Archeoloog/2016/00148
Studiebureau Archeologie bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00002

Locatie: Meeuwen-Gruitrode, Peerderbaan (fig. 1.1 en 1.2)
Bounding box: punt 1: x= 228833, y= 199302
punt 2: x= 230345, y= 201228
Meeuwen-Gruitrode, Afd. 1, Sectie A, openbare percelen (fig. 1.3)

Periode uitvoering: 5 – 8 december 2016

Relevante termen: Bureauonderzoek, Kempen, buiten archeologisch gebied

Verstoorde zones: Het projectgebied is momenteel in gebruik als autoweg.

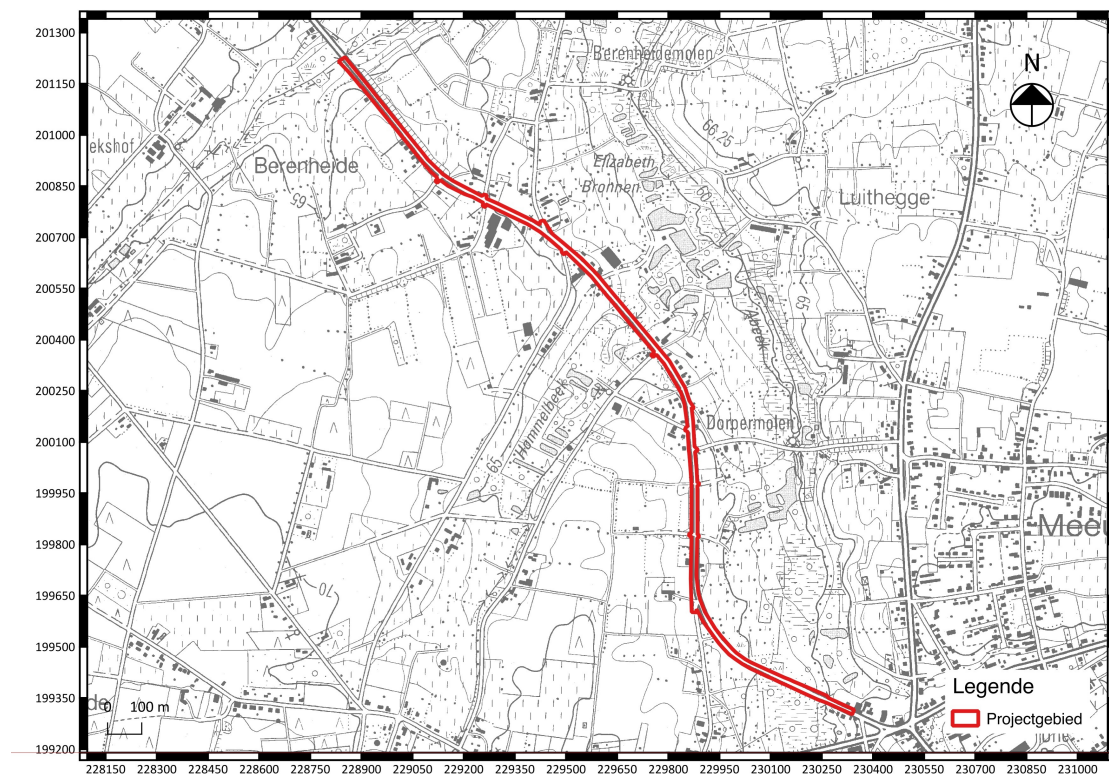

Fig. 1.1: Uittreksel van de topografische kaart met situering van het projectgebied
(©Databank Ondergrond Vlaanderen).

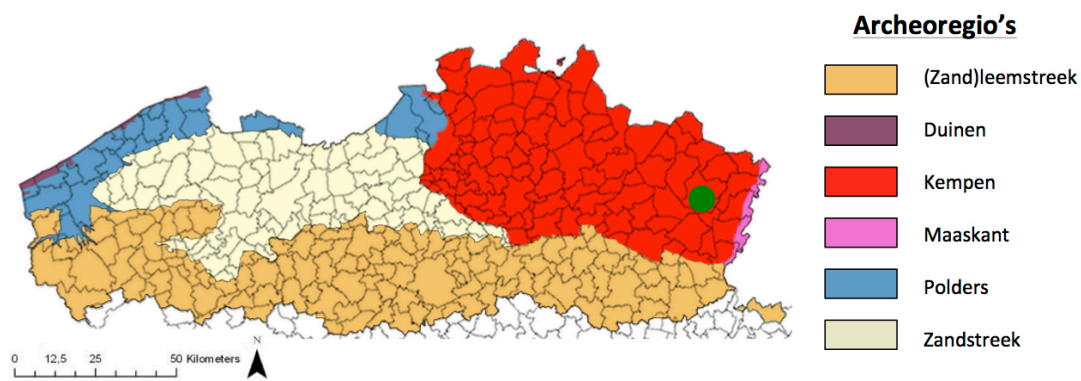

Fig. 1.2: Situering van het projectgebied binnen de verschillende Vlaamse archeoregio's¹.

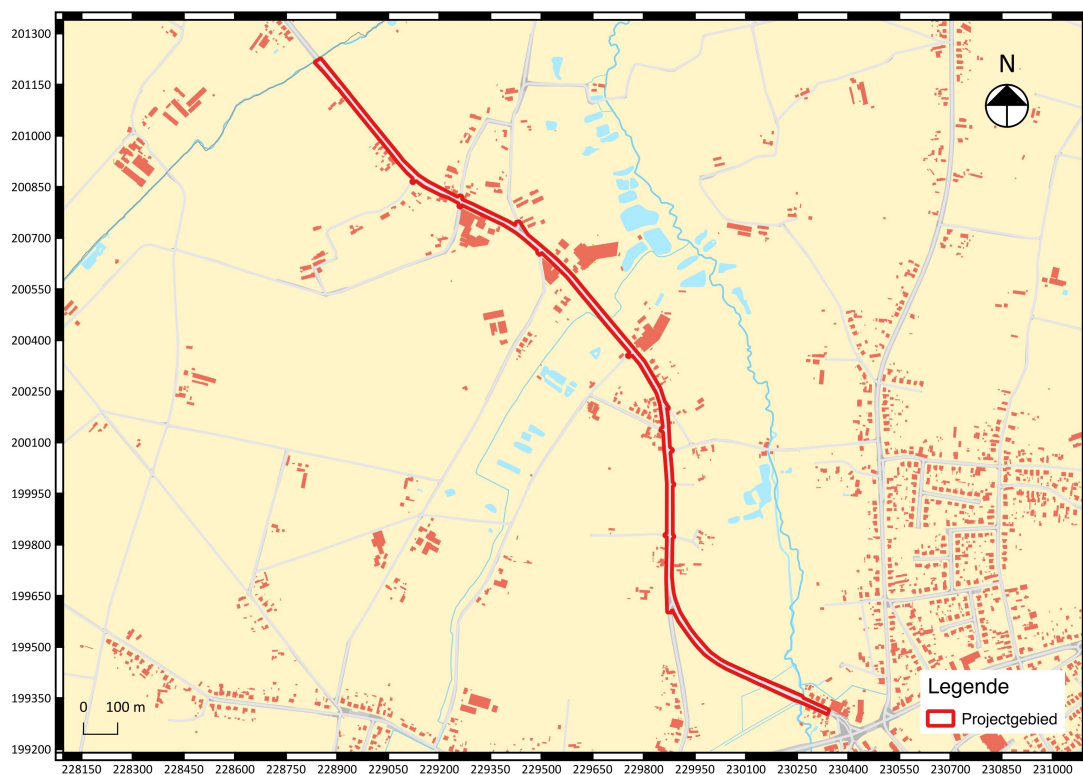

Fig. 1.3: Uittreksel van het kadasterplan met situering van het projectgebied (©CADGIS).

¹ <https://onderzoeksbalans.onroerendergoed.be/onderzoeksbalans/archeologie>

1.1.2 Archeologische voorkennis

Er is geen archeologische voorkennis over het projectgebied.

1.1.3 Onderzoeksopdracht

Het archeologisch vooronderzoek beoogt vast te stellen of er een archeologische site aanwezig is op een terrein, wat de karakteristieken en de bewaringstoestand van deze site zijn, wat haar relatie is met het landschap, welke waarde ze heeft, en hoe ermee moet omgegaan worden in het kader van bodemingrepen.

De Code Goede Praktijk draagt een aantal mogelijke fasen aan, opgedeeld in prospectie zonder ingreep in de bodem (bureaustudie, landschappelijk bodemonderzoek, geofysisch onderzoek, veldkartering) en prospectie met ingreep in de bodem (verkennend archeologisch booronderzoek, waarderend archeologisch booronderzoek, proefsleuven en proefputten, proefputten in functie van steentijd artefactensites). Na voltooiing van elke fase in het vooronderzoek wordt afgewogen of verder vooronderzoek noodzakelijk is en wat de aard van dat vooronderzoek is. Na iedere fase in het vooronderzoek volgt verder vooronderzoek, zonder ingreep in de bodem of met ingreep in de bodem, indien op basis van de reeds uitgevoerde fase(s) van het vooronderzoek onvoldoende informatie gegenereerd is om:

- de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van een archeologische site afdoende te staven.
- een gemotiveerde uitspraak te doen over het al dan niet moeten nemen van maatregelen.
- een plan van aanpak voor een archeologische opgraving op te maken.
- een plan van aanpak voor een behoud in situ op te maken.
-

De keuze van de methode voor verder vooronderzoek wordt gebaseerd op de volgende vier criteria, aangezien het doel van een archeologisch vooronderzoek immers is om met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed bovenstaande informatie te kunnen leveren:

- Is het mogelijk deze methode toe te passen op dit terrein?
- Is het nuttig deze methode toe te passen op dit terrein?
- Is het overdreven schadelijk voor het bodemarchief deze methode toe te passen op dit terrein?
- Is het noodzakelijk deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-batenanalyse)?

Vraagstelling:

- Kan de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van een archeologische site afdoende gestaafd worden?
- Zijn er archeologisch relevante sites aanwezig?
- Wat is het wetenschappelijk potentieel van de aanwezige sites?
- Moeten er bijkomende maatregelen genomen omwille van eventuele aanwezige sites?
- Maak een plan van aanpak op voor een eventueel vervolgonderzoek.
- Kunnen maatregelen voorgesteld worden voor een eventueel behoud in situ van een aanwezige archeologische site? Hoe kunnen deze maatregelen afgedwongen en gecontroleerd worden?

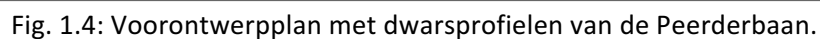
Randvoorwaarden: er zijn geen randvoorwaarden van toepassing.

1.1.4 Beschrijving geplande werken:

De geplande werken aan de Peerderbaan omvat een renovatie van de rijweg waarbij een nieuw wegdek aangelegd zal worden. Daarnaast zal er aan beide zijden van de rijweg een fietspad voorzien worden. Verder wordt er ter hoogte van de Molenstraat en de Olmenstraat een chicane aangelegd worden met de bedoeling het verkeer af te remmen ter hoogte van deze twee straten die op de Peerderbaan uitkomen. Tot slot zullen er ter hoogte van de Berenheide twee bushaltes voorzien worden.²

Voor de aanleg van de weg wordt een afgravingsdiepte van 36 cm onder het maaiveld voorzien, voor de fietspaden 40 cm onder het maaiveld (fig. 1.4).

² Alle informatie met betrekking tot de geplande werken werd aangeleverd door de initiatiefnemer. Alle informatie die momenteel voorhanden is, wordt vermeld in de archeologienota. De plannen worden ook digitaal in bijlage meegeleverd om de leesbaarheid te bevorderen.

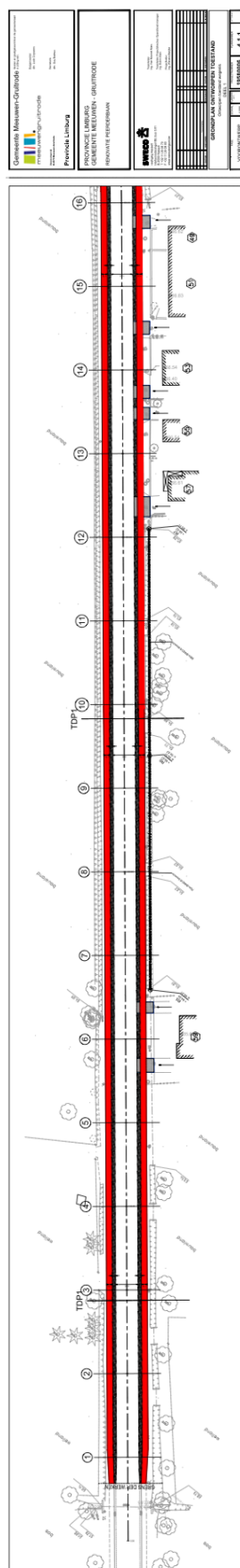

Fig. 1.5: Voorontwerpplan deel 1

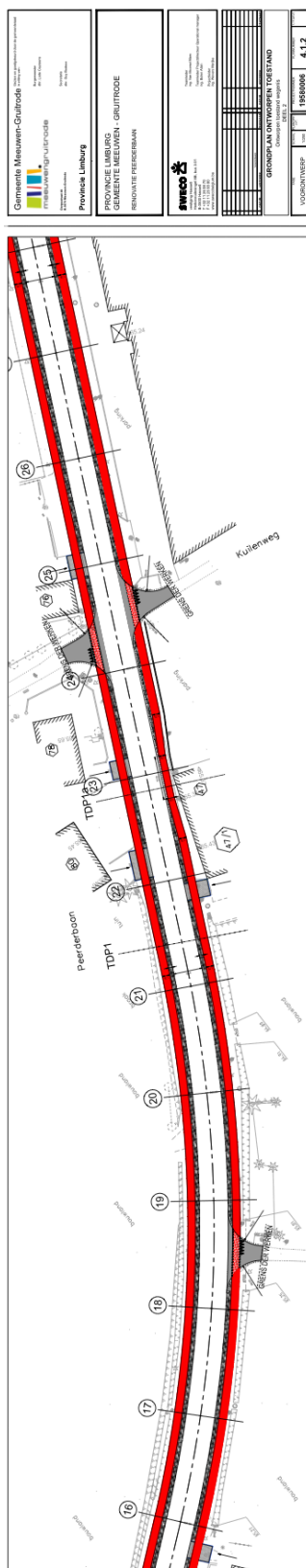

Fig. 1.6: Voorontwerpplan deel 2

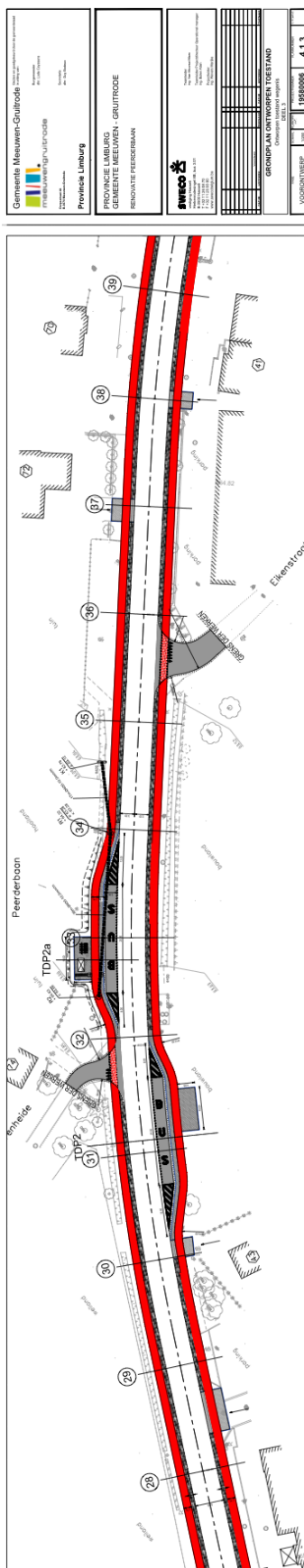

Fig. 1.7: Voorontwerpplan deel 3.

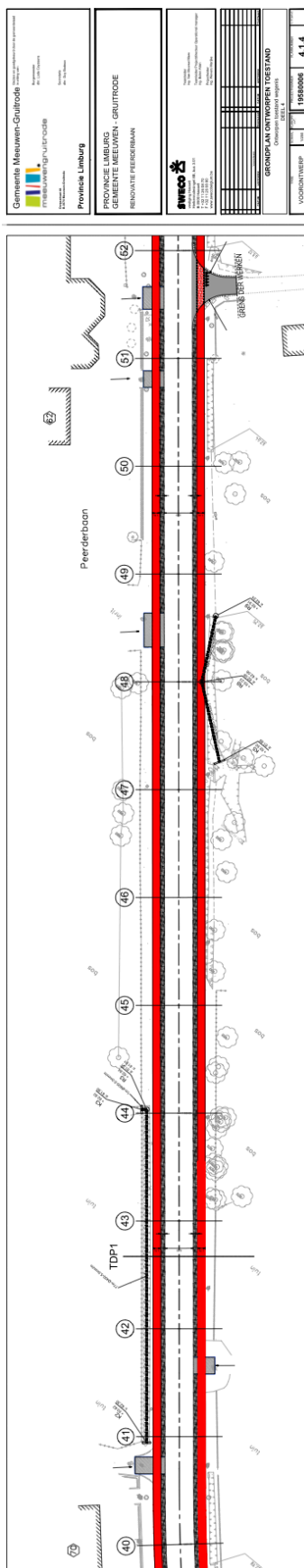
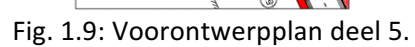

Fig. 1.8: Voorontwerpplan deel 4.

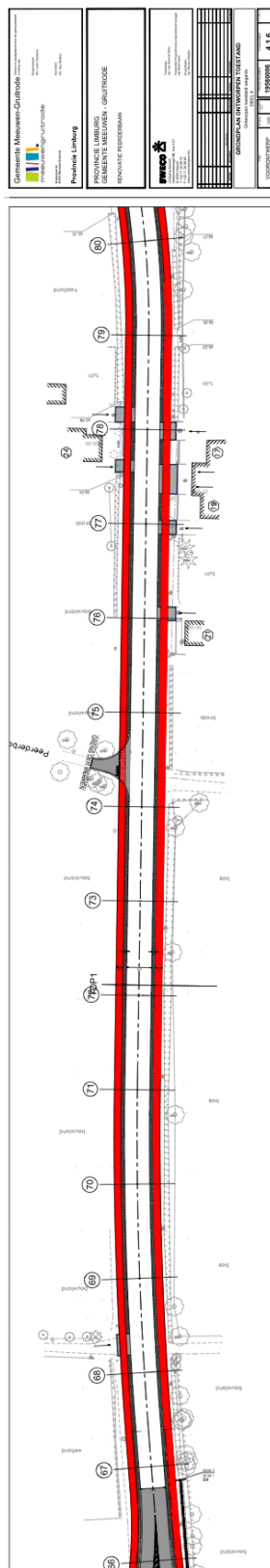

Fig. 1.10: Voorontwerpplan deel 6.

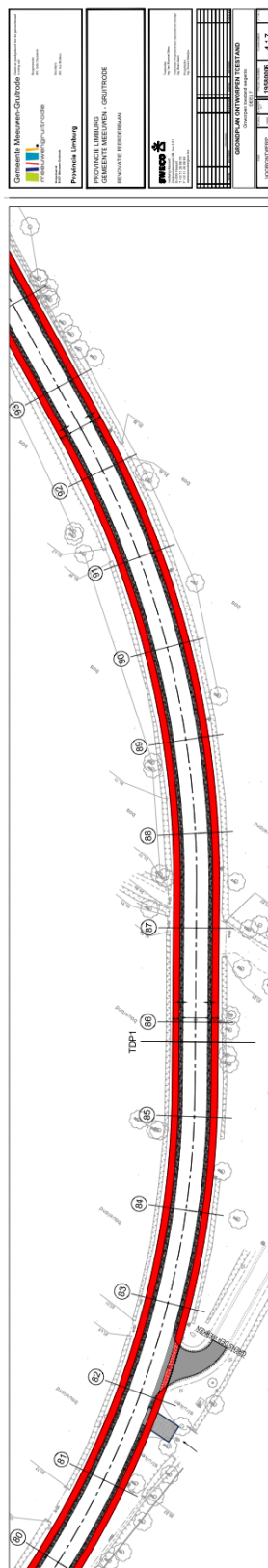

Fig. 1.11: Voorontwerpplan deel 7.

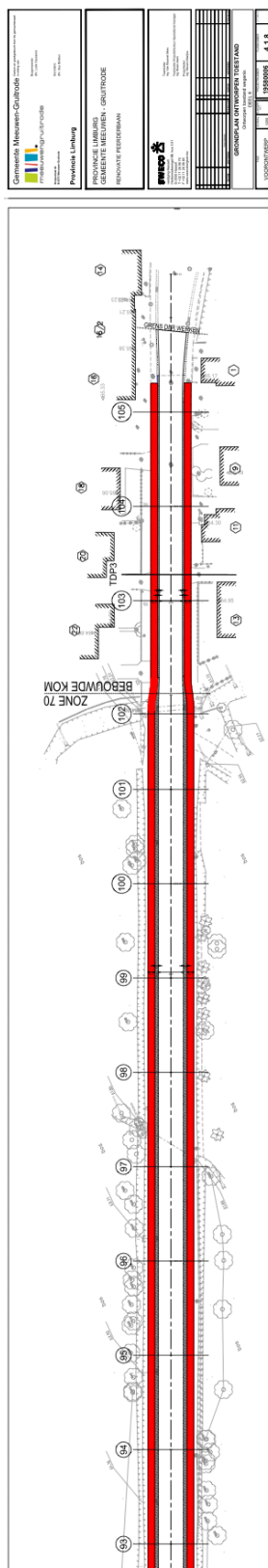

Fig. 1.12: Voorontwerpplan deel 8.

1.1.5 Werkwijze

Voor het bureauonderzoek zijn de aardkundige gegevens online onderzocht via www.dov.vlaanderen.be. Op basis van de onderzochte kaarten werd gepoogd een duidelijk beeld te verkrijgen van de landschappelijke en bodemkundige ligging van het projectgebied (conform de Code van Goede Praktijk art. 12.5.2.1 en art. 12.5.2.2). Hiervoor werd gebruik gemaakt van volgende kaarten:

- Bodemkaart
- Tertiair geologische kaart
- Quartair geologische kaart
- Bodemerosiekaart
- Bodembedekkingskaart
- Digitaal Hoogtemodel (DHM II)

De geomorfologische kaart kon niet worden geraadpleegd omdat deze enkel beschikbaar is voor de provincie West-Vlaanderen.

Van het tot nog toe uitgevoerde historisch en heemkundig onderzoek is een stand van zaken opgemaakt met betrekking tot het onderzoeksgebied op basis van de beschikbare publicaties. Het historisch kaartmateriaal en luchtfoto's is gegeorefereerd geraadpleegd via het geoportaal van het agentschap Onroerend Erfgoed en bijkomend kaartmateriaal werd opgezocht via www.cartesius.be. Het gebruikte kaartmateriaal werd geselecteerd op basis van de nauwkeurigheid en de aanwezige geschiedkundige gegevens (conform de Code van Goede Praktijk art. 12.5.1.2). Volgende kaartmateriaal en luchtfoto's werden geraadpleegd:

- Frickxkaart (1714-1727)
- Ferrariskaart (1770-1777)
- Atlas der Buurtwegen (ca. 1840)
- Vandermaelenkaart (1846-1854)
- Luchtfoto's (1971, 2000-2003, 2012)
- Topografische kaarten (1996)

Het belangrijkste beschikbare historische kaartmateriaal werd geraadpleegd om de geschiedenis van het grondgebruik gedurende de laatste eeuwen zo goed mogelijk na te gaan. Deze informatie kan een impact hebben op de kwaliteit van het eventueel aanwezige bodemarchief en de bewaring ervan. Bijkomend archiefonderzoek is niet uitgevoerd omdat uit de analyse van het historisch kaartmateriaal geen grondgebruik naar voor komt dat dit noodzakelijk maakt. Het kaartmateriaal wijst op een zeer lage bewoningsdensiteit in het verleden. Een grondige studie van de beschikbare archivalische bronnen kan wel bijkomende informatie aandragen voor de middeleeuwse geschiedenis van het onderzoeksgebied, maar een dergelijk onderzoek is van een dusdanige omvang dat dit niet past binnen een archeologienota.

1.2 Assessmentrapport

1.2.1 Landschappelijke ligging van het projectgebied

Het projectgebied omvat de Peerderbaan te Meeuwen-Gruitrode met een totale oppervlakte van 47998 m². Het is gelegen op een hoogte tussen ca. 60 en 67 m TAW in het Maasbekken (fig. 1.13) en maakt deel uit van de archeoregio de Kempen (fig. 1.2). Een gedetailleerde kijk op het projectgebied toont een zacht golvend landschap nabij een vallei. De rijweg is in twee van de drie gevallen vrij vlak aangelegd met een gracht langs beide zijden. In het derde geval ligt de rijweg eerder een beetje bol (fig. 1.14 en fig. 1.15). De bodemerosiekaart toont voor het projectgebied en tevens de volledige gemeente een zeer lage tot verwaarloosbare erosiegevoeligheid (fig. 1.16). De bodembedekkingskaart toont het projectgebied als verhard (fig. 1.17).

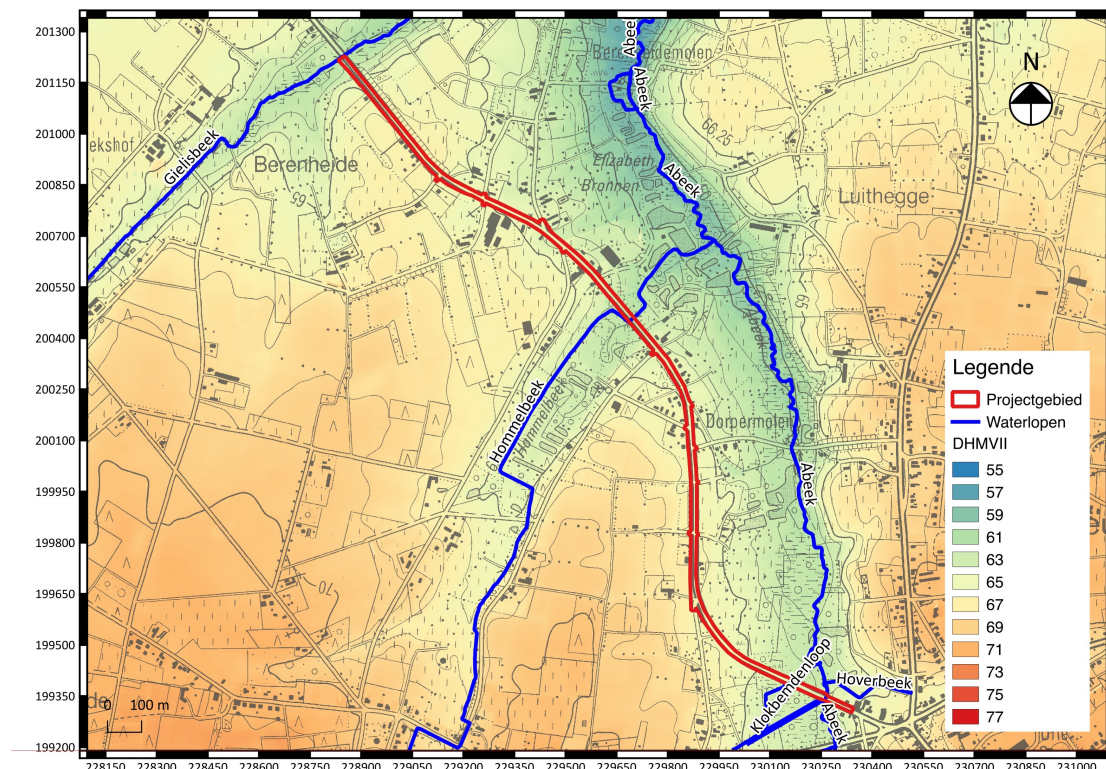

Fig. 1.13: Uittreksel uit het digitaal hoogtemodel met aanduiding van het projectgebied.

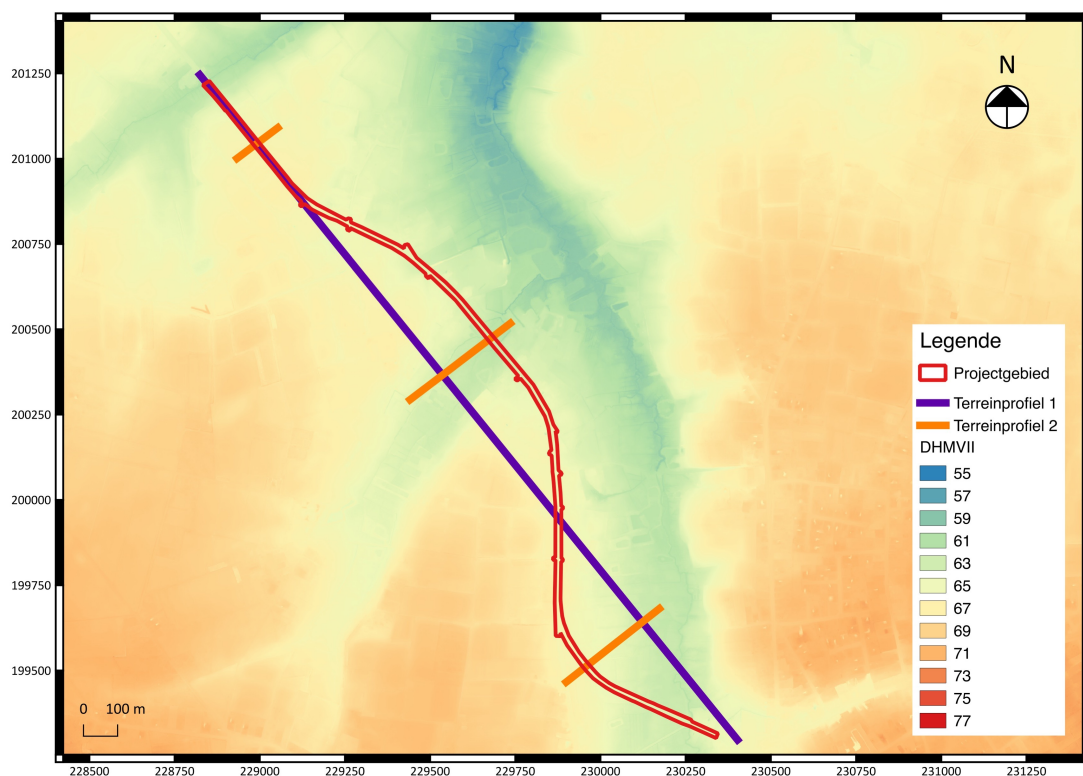

Fig. 1.14: Detail uit het digitaal hoogtemodel met aanduiding van het projectgebied en terreinsneden.

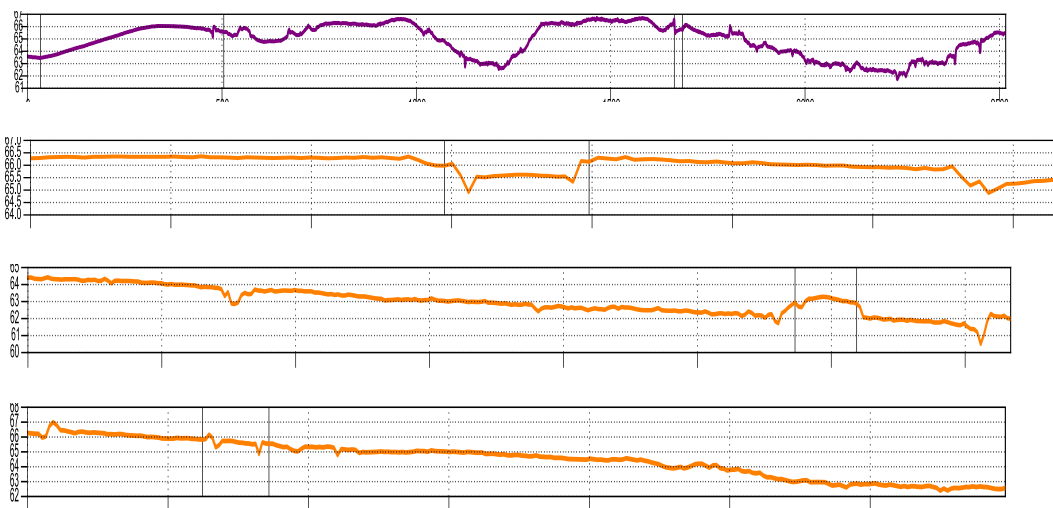

Fig. 1.15: Terreinvloer ter hoogte van het projectgebied.

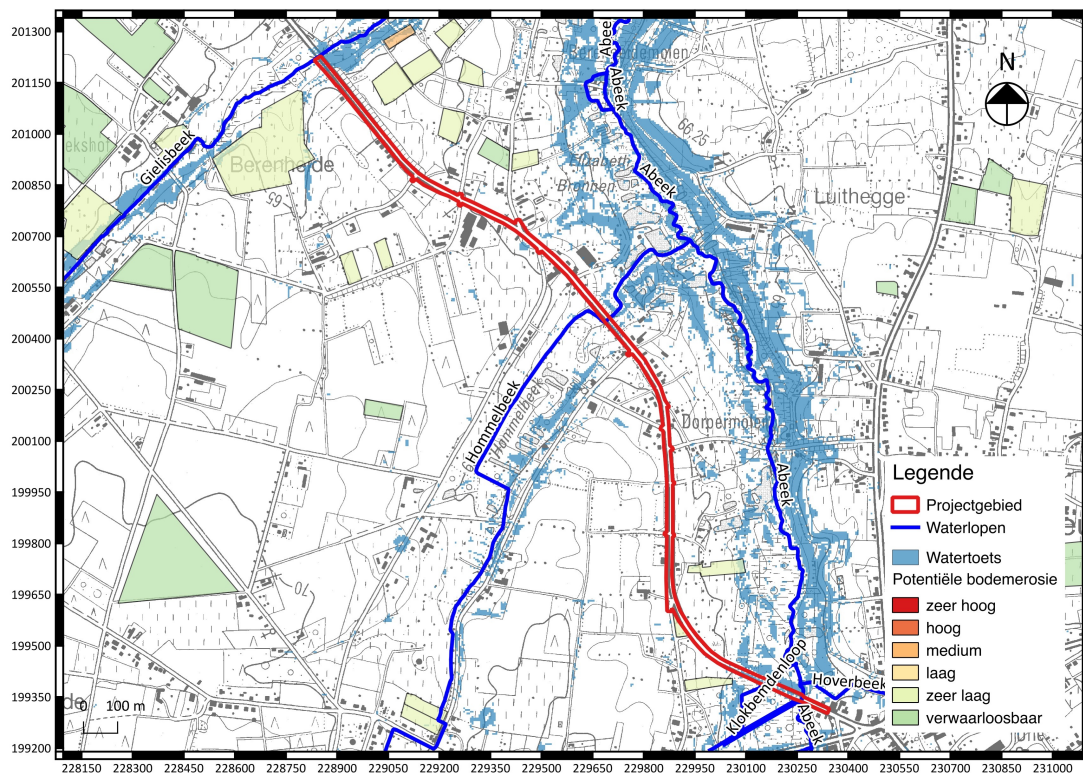

Fig. 1.16: Uittreksel uit de erosiegevoeligheidskaart met aanduiding van het projectgebied.

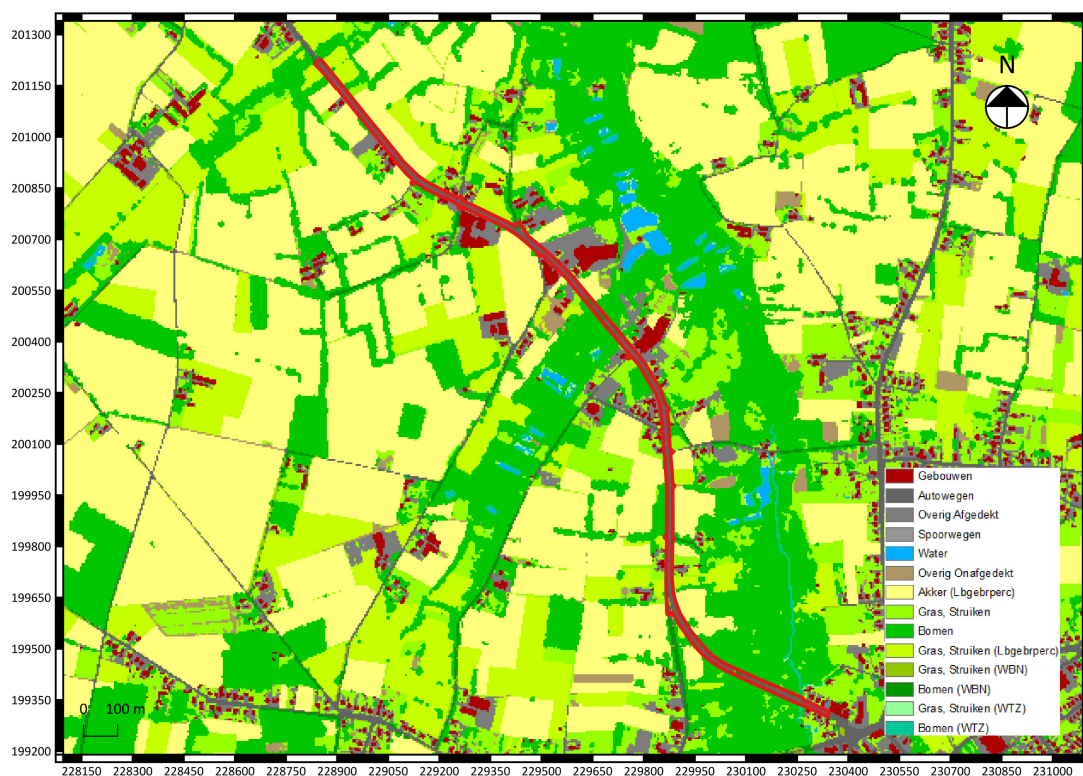

Fig. 1.17: Uittreksel uit de bodembedekkingskaart met aanduiding van het projectgebied.

Op de bodemkaart (fig; 1.18) wordt het projectgebied gekarteerd op de bodems Segt, Scf3t, Sbmt, OB, Scft, Sdc3t, t-Sec3, V, Sdgt en Sec3.

De bodem Segt is een natte lemige zandgrond met duidelijke humus en/of ijzer B en reductie horizont.

De bodems Scf3t en Scft zijn matig droge lemige zandgronden met weinig duidelijke humus en/of ijzer B horizont.

De bodem Sbmt is een droge lemige zandgrond met diepe antropogene A horizont.

De bodem Sdc3t is een matig natte lemige zandgrond met verbrokkelde textuur B-horizont. Deze zandgrond heeft een humeuze bovengrond. Roestverschijnselen beginnen tussen 40 en 60 cm.

De bodem t-Sec3 en Sec3 zijn natte lemige zandgronden met verbrokkelde textuur B-horizont en reductiehorizont.

De bodem OB duidt op een bebouwde zone.

De bodem V is een veenbodem.

Op de tertiair geologische kaart (fig. 1.19) is het projectgebied te situeren op de sedimenten van de Formatie van Kasterlee (Vroeg-Pliocene, 5,3 – 3,6 miljoen jaar). Deze is binnen het projectgebied te situeren op een diepte van 15 tot 30 m diepte. Deze formatie bestaat uit bleekgroen tot bruin fijn zand met paarse klei-horizonten. Het is een licht glauconiethoudend en micahoudend zand met een opvallende aanwezigheid van kleine zwarte silexkeitjes onderaan.

Op de quartair geologische kaart zijn twee verschillende soorten profielen met afzettingen terug te vinden. Ten eerste is er profiel 31 die bestaat uit eolische afzettingen op hellingsafzettingen op fluviatiele afzettingen. Ten tweede is er profiel 31a die bestaat uit fluviatiele afzettingen op eolische afzettingen op hellingsafzettingen op fluviatiele afzettingen daar waar de vallei van de Abeek en de Hommelbeek gelegen is. De beide profielen zijn dus gelijkaardig opgebouwd, maar bij profiel 31a is de bovenste laag een fluviatiele afzetting en geen eolische afzetting.

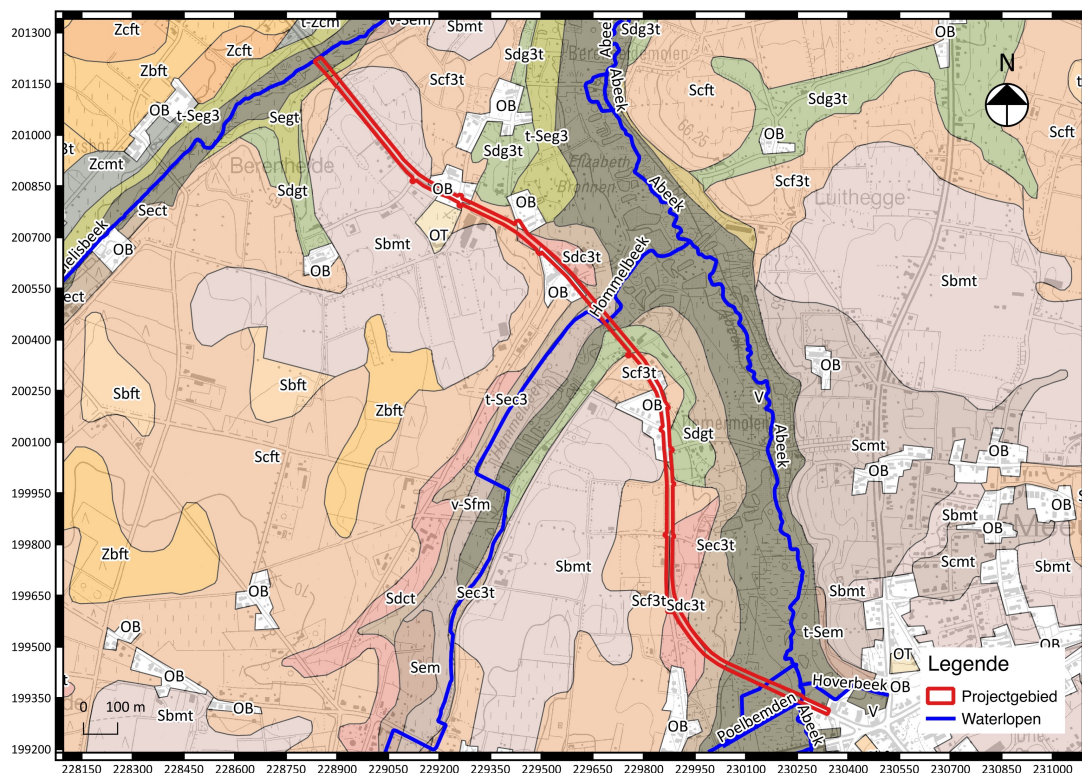

Fig. 1.18: Uittreksel uit de bodemkaart met aanduiding van het projectgebied.

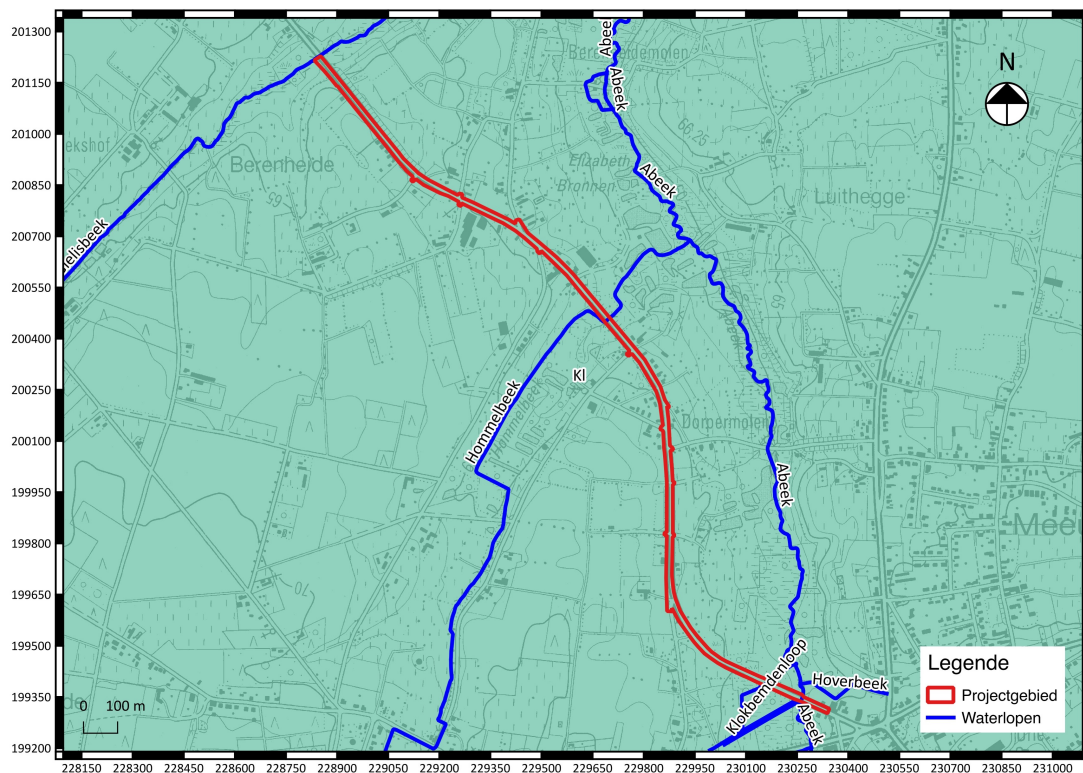

Fig. 1.19: Uittreksel uit de tertiair geologische kaart met aanduiding van het projectgebied.

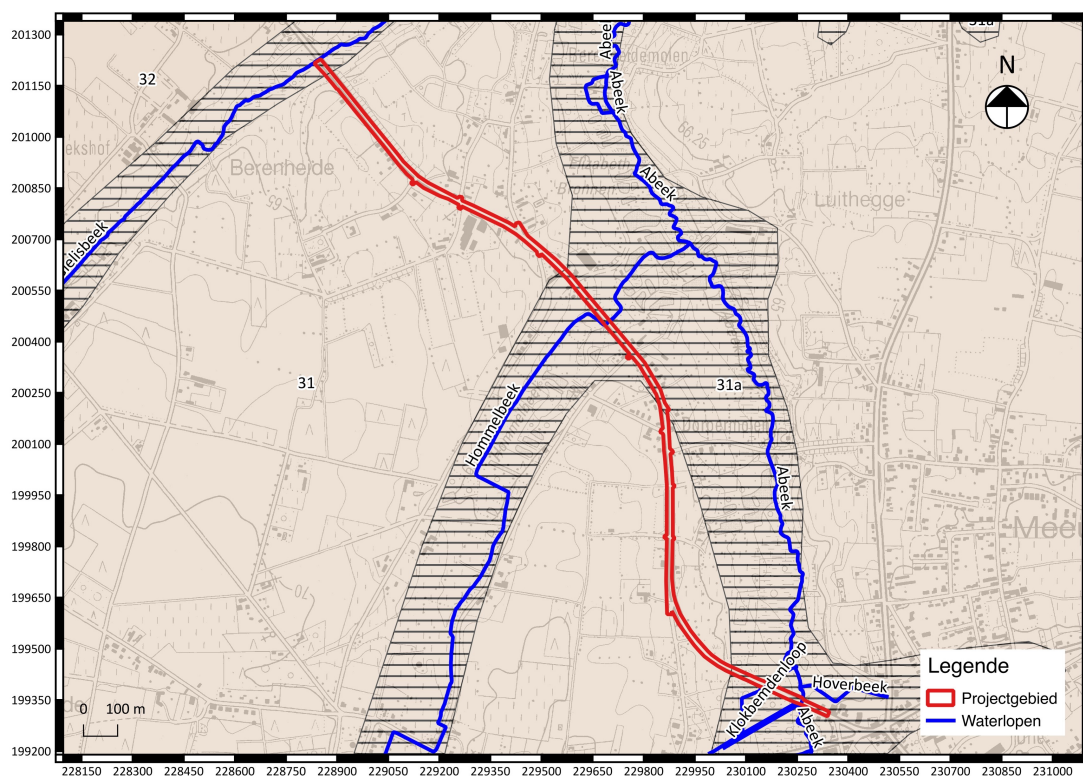

Fig. 1.20: Uittreksel uit de quartair geologische kaart met aanduiding van het projectgebied.

1.2.2 Historische beschrijving van het projectgebied

Meeuwen werd voor het eerst vermeld in 1146 als *'Mewa'*. Het ontstond als een typische Kempische rivierdalnederzetting op de oostelijke valleiwand van de Abeek, met een straatdorppatroon tot gevolg.

Het zeer uitgestrekte grondgebied van Meeuwen was van oudsher verdeeld in verschillende, dun bebouwde gehuchten in de vorm van straatdorpen. Door de toenemende lintbebouwing zijn deze gehuchten niet meer duidelijk te herkennen. Het grootste gedeelte van het grondgebied bleef echter eeuwenlang onbewoond en sommige delen zijn dit nog steeds. Het waren uitgestrekte heidegebieden waar zelfs geen wegen doorliepen.

Meeuwen behoorde tot het domein van de graven van Loon. Zij en na hen de prins-bisschoppen van Luik waren gedurende het ancien régime heer van Meeuwen. De schepenbank van Meeuwen, benoemd door de graven van Loon, later de prins-bisschoppen van Luik, was ook bevoegd over Wijshagen en Ellikom, nu twee deelgemeenten van Meeuwen-Gruitrode.

Op het grondgebied bevinden zich een aantal belangrijke laathoven: het van de Wijerhof, een leen van de leenzaal van Kuringen, in 1367 door ridder Dirk van Chiny geschonken aan het huis van de Duitse Orde in Maastricht, later eigendom van het Onze-Lieve-Vrouwekapittel van Maastricht; het Holihof; het Sint-Mertenshof, eigendom van de pastorie; het hof van 't Maselant, gelegen in het dorp bij de kerk, voor het eerst vermeld in 1382; het laathof van Horion, waarschijnlijk te identificeren met het hof In den Ghilis of Gielishof, dat in 1549 door het klooster van Onze-Lieve-Vrouw ter Riviere van Bree werd gekocht van de familie van Horion; het werd later door het klooster verkocht en was in 1703 eigendom van P. Cortenbach; het Donderslaghof, eigendom van de abdij van Herkenrode; de abdij had een groot domein in de gemeente, rondom de hoeve Donderslag; domein en hoeve kocht ze in 1209 van het Sint-Bartholomeuskapittel van Luik, en ze wist dit domein in 1219 uit te breiden met goederen verworven van het St.-Servaaskapittel van Maastricht; de hoeve zelf lag op grondgebied Wijshagen. De goederen van het Sint-Servaaskapittel in Meeuwen worden reeds vermeld in een bevestiging van schenking in 1146.

Op bestuurlijk gebied vormde Meeuwen een gemeente met twee jaarlijks verkozen burgemeesters, bijgestaan door vier gezworenen en een schattheffer.

Gedurende eeuwen ontstonden geregeld twisten met naburige gemeenten over de grenzen in de gemene heidegebieden, zoals met Peer in 1450.

In de Donderslagheide had op Sint-Nikolaasdag 1648 het beruchte, bloedige treffen plaats tussen de Kempische huislieden en Lorreinse troepen. De hertog van Lotharingen, Karel IV, in 1633 door Richelieu uit Frankrijk gezet en van zijn hertogdom beroofd, stond vanaf 1635 in dienst van het Spaanse gouvernement te Brussel. Door zijn condottieri-houding verloor hij echter snel het vertrouwen van zowel Brussel, de republiek, Gullik en Luik. Bij de ondertekening van de Vrede van Münster in 1648, die een einde maakte aan de Dertigjarige Oorlog, mislukte hij in zijn poging het hertogdom Lotharingen terug in zijn bezit te krijgen. Hij hield zijn troepen echter in dienst en aangezien hij van geen enkele instantie meer soldij ontving, liet hij ze de plattelandsgemeenten plunderen.

Het prinsbisdom Luik beschikte niet over een leger. Prins-bischof Gerard van Groesbeek (1564-80) had daarom een reglement uitgevaardigd waardoor de dorpen hun eigen verweer mochten organiseren. Er mochten officieel wapens gedragen worden en alle weerbare mannen konden gemobiliseerd worden; dit waren de zogenaamde huislieden of schutten. Groepen van 300 man moesten een kapitein hebben, aan de top van een ambt of drossaardschap stond een kolonel. Jonker van Keverberch uit Opoeteren was in de hier besproken periode kolonel.

Op 6 december 1648, om circa 11 uur in de voormiddag trokken Lorreinse troepen onder graaf Longueville vanuit de buurt van Peer in de richting van Meeuwen. Jonker van Keverberch riep de huislieden van het land van Ham, de buitingen van Beringen, die van Tessenderlo, de buitingen van Peer, al de dorpen van het drossaardambt Stokkem, Bocholt en Grote Brogel bijeen en begon de achtervolging van de Lorreinen tot in Meeuwen op de Donderslagheide. Daar stortten de zwaar gewapende Lorreinen zich op de huislieden, die vrijwel zonder zich te kunnen verweren werden verslagen. Er vielen bij de huislieden 367 doden en 294 gewonden. Meeuwen zelf telde in deze slag zes doden.

De omstreken van Meeuwen hadden in 1749-50 (Oostenrijkse Successieoorlog) grote schade te lijden van Hongaarse huzaren, vele inwoners moesten met vee en bezit naar Bree vluchten of naar de schans. De schans van Meeuwen lag in het gehucht Berenheide, ten noorden van het dorp.

Op kerkelijk gebied behoorde Meeuwen tot de Sint-Martinusparochie. Patronaatsrecht en tienden waren oorspronkelijk in het bezit van particulieren, die ze in leen hielden van de graven van Loon; waarschijnlijk was de kerk dus een stichting van de graven. Reeds in 1367 zijn patronaat en tienden in handen van het huis van de Duitse Orde van Sint-Antonius te Maastricht. In de tweede helft van de 17de eeuw en de eerste helft 18de eeuw hief de commandeur de grote tienden, de pastoor de kleine tienden en een deel van de novaaltienden. Na de opheffing van het Antonietenklooster gingen zij over naar het Onze-Lieve-Vrouwekapittel van Maastricht.

Op het historisch kaartmateriaal uit de 18de en 19de eeuw is te zien dat het projectgebied steeds doorheen de vallei van de Abeek en de Hommelbeek loopt en enkele wegen omvat. Op de Frickxkaart (fig. 1.21) kruist het projectgebied één van deze beken maar een enkele keer alsook één van de wegen die daar toen liepen. Op de Ferrariskaart (fig. 1.22) zijn deze wegen veranderd ten opzichte van de Frickxkaart en het projectgebied kruist nu verschillende keren de naburige beken. Er is in de omgeving nog maar weinig bebouwing. Het landschap wordt eerder gedomineerd door landbouwpercelen, heide en de vallei van de Abeek. Dit beeld blijft nagenoeg hetzelfde op de Atlas der Buurtwegen (fig. 1.23) en de kaart van Vandermaelen (fig. 1.24). Wel is er op deze kaarten te zien dat het middelste gedeelte van het projectgebied reeds als weg werd gebruikt. Op de recentere luchtfoto van 1971 (fig. 1.25) is te zien dat de wegen die reeds te zien waren op de Atlas der Buurtwegen en de kaart van Vandermaelen grotendeels behouden zijn met hier en daar enkele nieuwe wegen. Het projectgebied wordt nu volledig als autoweg gebruikt en in de omgeving is nog maar weinig bebouwing bijgekomen. Ook de vallei van de Abeek en de Hommelbeek zijn nog duidelijk te zien op de luchtfoto. Op de luchtfoto van 2000 (fig. 1.26) is er vooral ten oosten van het projectgebied meer bebouwing gekomen en de vallei is meer bebost. Op de luchtfoto van 2012 (fig. 1.27) is de situatie grotendeels hetzelfde. De vallei is grotendeels bebost en duidelijk te zien op de luchtfoto en er is nog wat bebouwing bijgekomen.

Fig. 1.21: Uittreksel uit de Frickxkaart met aanduiding van het projectgebied.

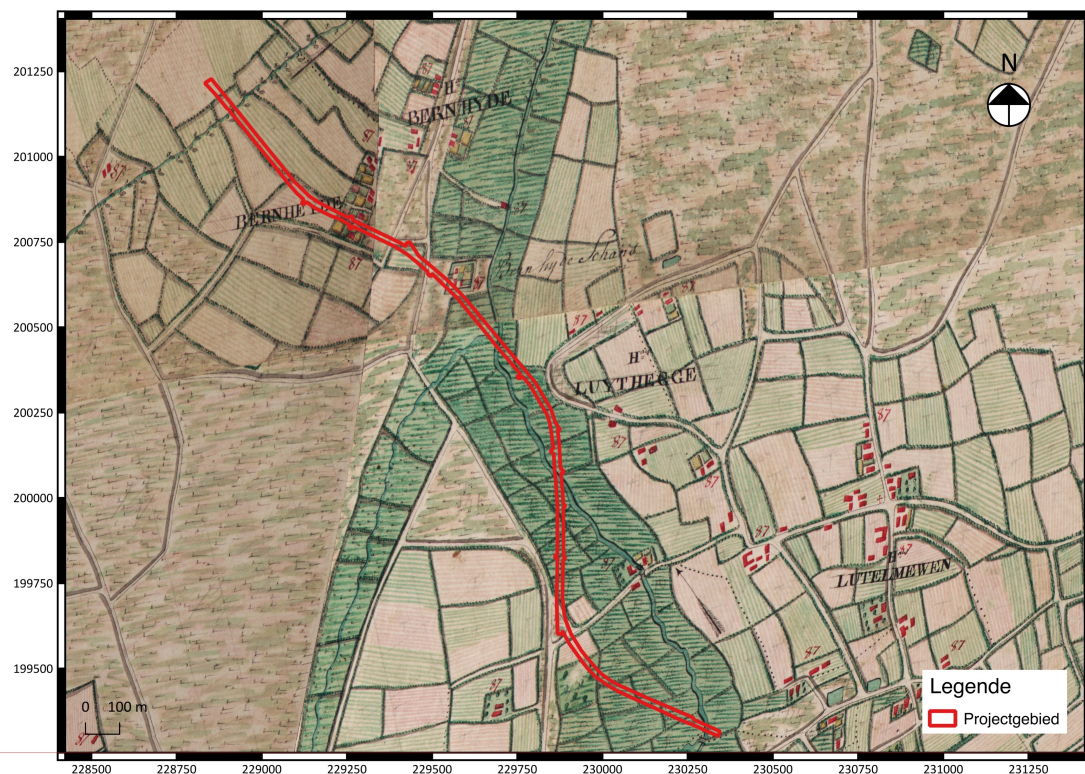

Fig. 1.22: Uittreksel uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied.

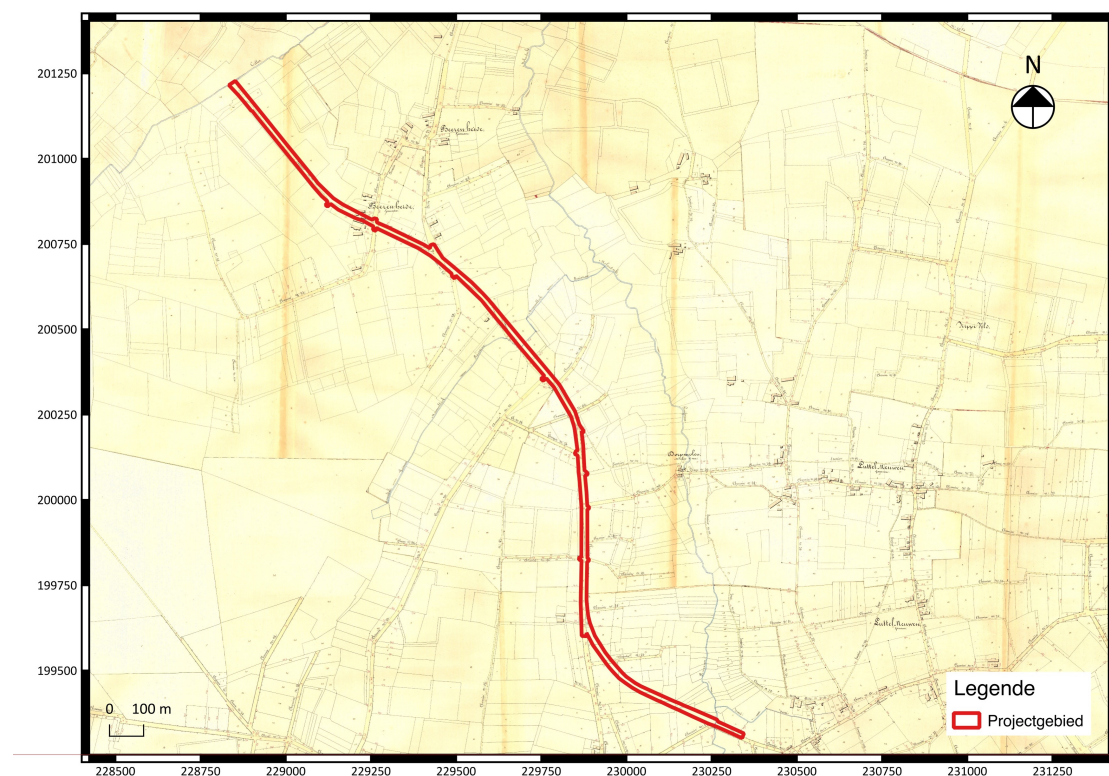

Fig. 1.23: Uittreksel uit de Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het projectgebied.

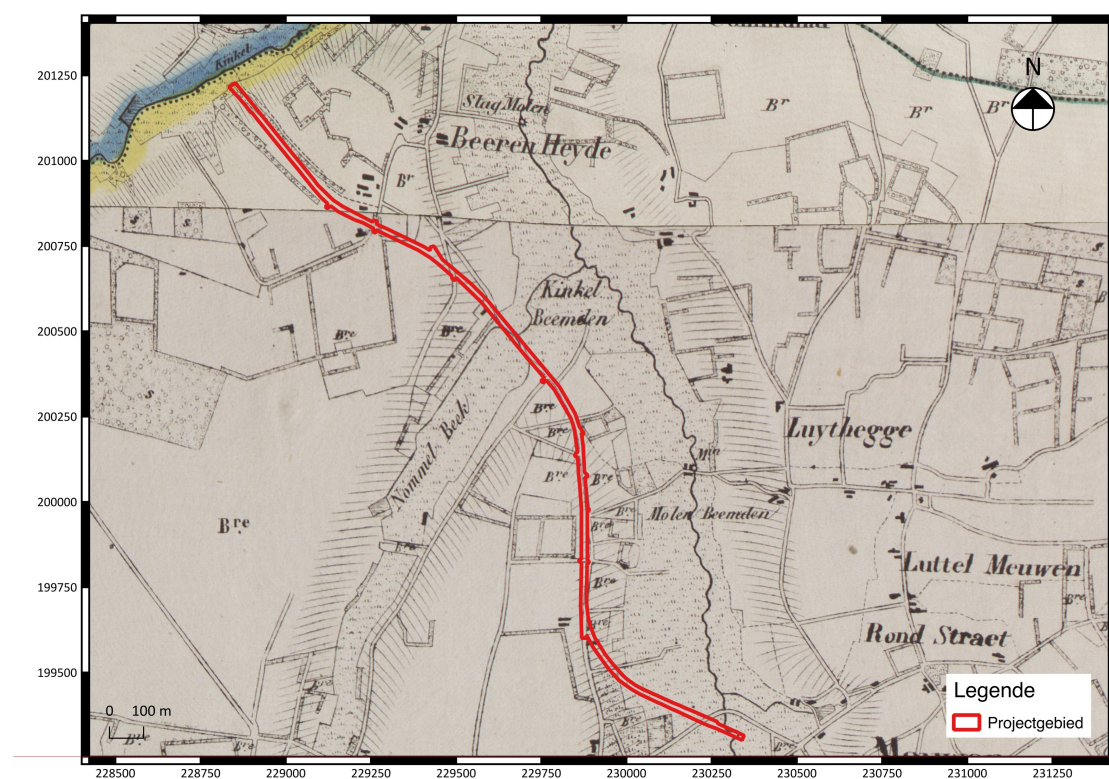

Fig. 1.24: Uittreksel uit de kaart van Vandermaelen met aanduiding van het projectgebied.

Fig. 1.25: Uittreksel uit een luchtfoto van 1971 met aanduiding van het projectgebied.

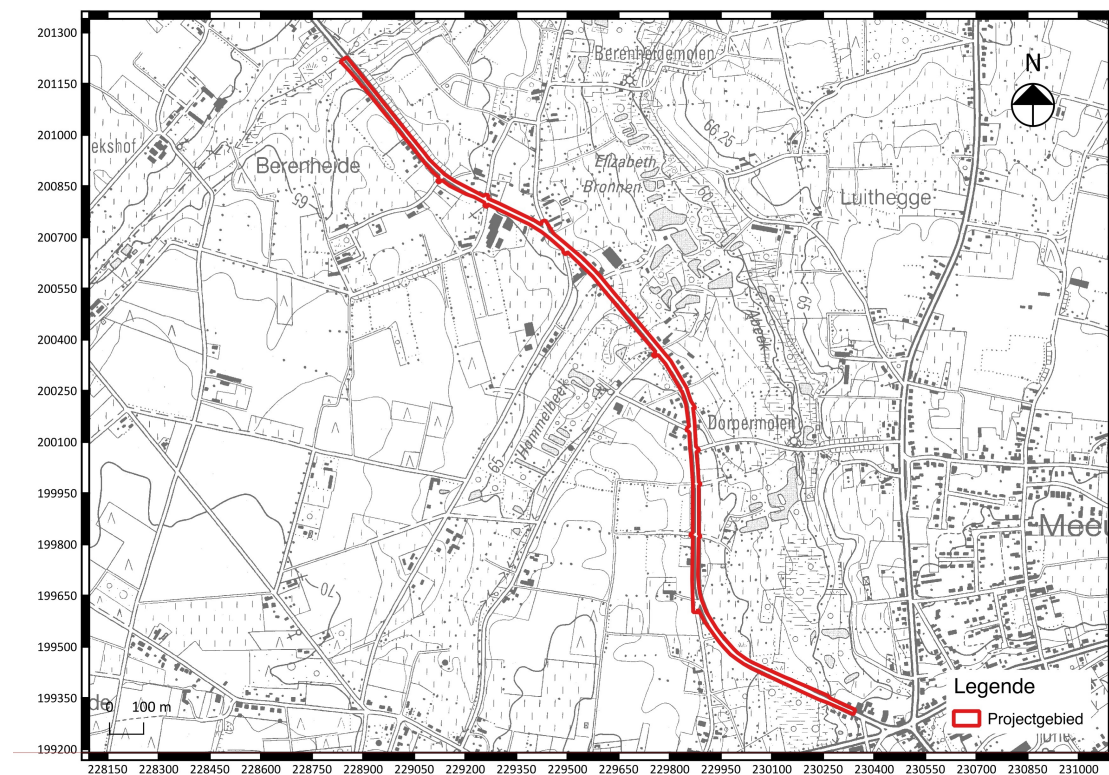

Fig. 1.26: Uittreksel uit de topografische kaart van 1996 met aanduiding van het projectgebied.

Fig. 1.27: Uittreksel uit een luchtfoto van 2000 met aanduiding van het projectgebied.

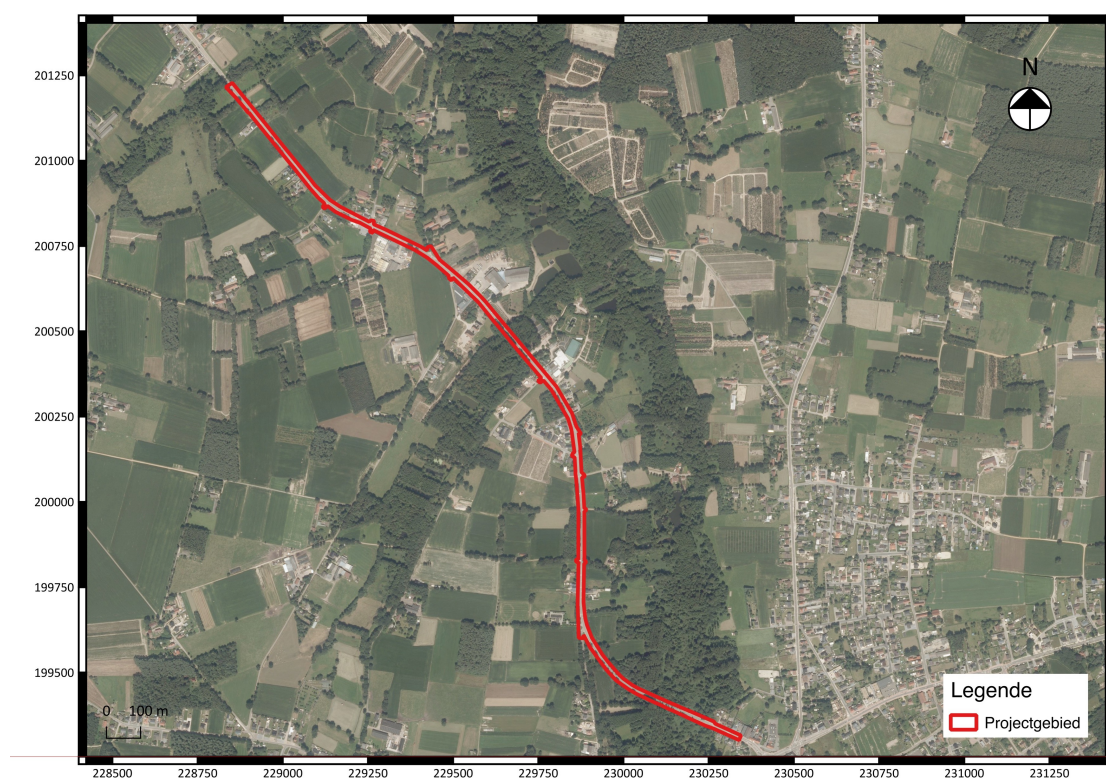

Fig. 1.28: Uittreksel uit een luchtfoto van 2012 met aanduiding van het projectgebied.

1.2.3 Archeologisch kader van het projectgebied

In de ruime omgeving van het projectgebied zijn enkele bouwkundige erfgoed relictten, meldingen, monumenten, negatieve onderzoeken en zones zonder archeologie terug te vinden op de Centrale Archeologische Inventaris (CAI)³. De dichtstbijzijnde zijn:

- CAI 161196: schans uit de 17de eeuw.
- CAI 60074: grafveld uit de steentijd en bewoning uit de Romeinse tijd. Verder geen informatie beschikbaar over deze locatie.
- CAI 700861: bronzen sestertius (Lucilla 164 n.C.) uit de midden Romeinse tijd.
- CAI 209408: Celtic Field uit de metaaltijden.
- CAI 700186: Celtic Field uit de Late Bronstijd.
- CAI 700185: Celtic Field uit de Late Bronstijd.
- CAI 209406: Celtic Field uit de metaaltijden.
- CAI 209407: Celtic Field uit de metaaltijden.
- CAI 152891: metaal uit de Romeinse tijd; 3 fibulae, 1 verweerde munt, 1 bronzen knoop, 1 fragment van draadveer, 1 knoparmband uit brons en 1 fibula fragment.
- CAI 700318: Celtic Field uit de Late Bronstijd.
- Relict ID 72457: site met walgracht uit de late middeleeuwen.
- Relict ID 88696: houten kruis
- Relict ID 86198: tweeledige hoeve
- Relict ID 86201: langgestrekte hoeve
- Relict ID 86199: tweeledige hoeve
- Relict ID 86200: Berenheidermolen
- Relict ID 72447: restanten van een langgestrekte hoeve
- Relict ID 72455: boerenwoning
- Relict ID 72440: kapel van Onze-Lieve-Vrouw Moeder van Zeven Weeën
- Relict ID 2135: Hoeve Broekxhof; het complex gaat in de kern terug tot de 2de helft van de 18de eeuw en is een voorbeeld van de klassieke Kempische ordonnantie met traditionele architecturale elementen.

Daarnaast zijn er ten zuidwesten van het projectgebied en ten zuidoosten een zone aangeduid waar geen archeologisch erfgoed meer te verwachten valt en een zone waar een negatief onderzoek werd uitgevoerd.

Verder zijn er tot op heden in de nabijheid van het projectgebied geen archeologische vindplaatsen gekend. Er zijn in het gebied nagenoeg geen archeologische prospecties uitgevoerd naar aanleiding van grote infrastructuurwerken. Het schijnbaar ontbreken van archeologische vindplaatsen kan dus eerder het gevolg zijn van het ontbreken van een systematische archeologische inventarisatie van de regio.

³ <https://cai.onroerenerfgoed.be>

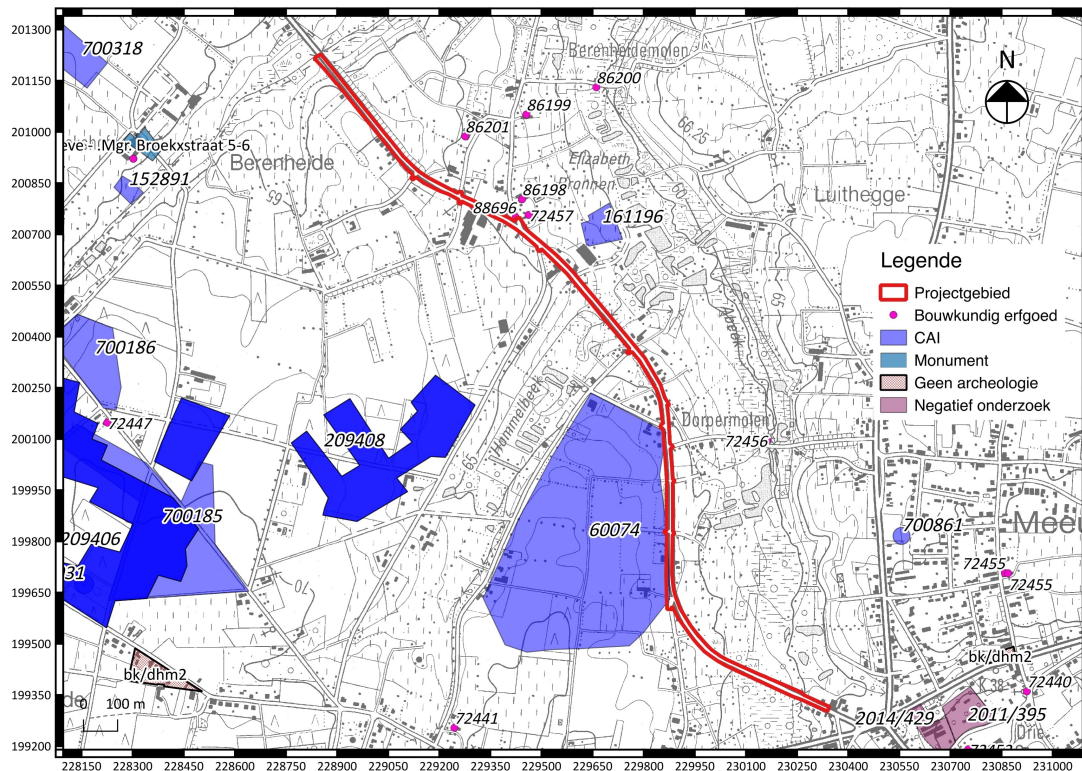

Fig. 1.29: Uittreksel uit de CAI met situering van het projectgebied⁴.

1.2.4 Datering en interpretatie van het onderzochte gebied

Het projectgebied maakt deel uit van een regio waar in het verleden reeds verschillende meldingen werden gedaan van archeologische vondsten, gedateerd vanaf de metaaltijden tot en met de late middeleeuwen.

Op de historische kaarten uit de 18de en 19de eeuw is te zien dat het projectgebied nabij en in de vallei van de Abeek en de Hommelbeek gelegen is. De omgeving werd lange tijd gedomineerd door landbouwpercelen en heide. Pas in de 20ste eeuw wordt het projectgebied volledig gebruikt als autoweg. Bijgevolg kan vermoed worden dat het projectgebied voor het grootste deel werd verstoord door de werken die werden uitgevoerd om deze rijweg aan te leggen.

1.2.5 Synthese

Het bevindt zich in een ruimere regio waar veel archeologisch potentieel aanwezig is. Verschillende meldingen hebben reeds gewezen op een menselijke aanwezigheid vanaf de metaaltijden.

Op de historische kaarten uit de 18de en 19de eeuw is te zien dat het projectgebied doorheen de vallei van de Abeek en de Hommelbeek loopt. De omgeving werd lange tijd gedomineerd door landbouwpercelen en heide met maar weinig bebouwing. Pas in de 20ste eeuw wordt het projectgebied volledig gebruikt als autoweg en is de bebouwing toegenomen. Bijgevolg kan vermoed

⁴ www.agiv.be

worden dat het projectgebied voor het grootste deel werd verstoord door de werken die werden uitgevoerd om deze rijweg aan te leggen.

1.2.6 Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek

Het bevindt zich in een ruimere regio waar veel archeologisch potentieel aanwezig is. Verschillende meldingen hebben reeds gewezen op een menselijke aanwezigheid vanaf de metaaltijden.

Op de historische kaarten uit de 18de en 19de eeuw is te zien dat het projectgebied doorheen de vallei van de Abeek en de Hommelbeek loopt. De omgeving werd lange tijd gedomineerd door landbouwpercelen en heide met maar weinig bebouwing. Pas in de 20ste eeuw wordt het projectgebied volledig gebruikt als autoweg en is de bebouwing toegenomen. Bijgevolg kan vermoed worden dat het projectgebied voor het grootste deel werd verstoord door de werken die werden uitgevoerd om deze rijweg aan te leggen.

1.2.7 Samenvatting voor een niet gespecialiseerd publiek

Er werd een bureauonderzoek uitgevoerd voor de heraanleg van de Peerderbaan te Meeuwen-Gruitrode. In de omgeving van het terrein werden reeds verschillende meldingen opgenomen in de databank van de Centrale Archeologische Inventaris⁵. Aan de hand van deze meldingen kan er gewezen worden op een menselijke aanwezigheid vanaf de metaaltijden. Echter, het projectgebied zelf is momenteel volledig in gebruik als autoweg en zal grotendeels verstoord zijn door de werken voor de aanleg hiervan.

⁵ <https://cai.onroerenderfgoed.be>

Hoofdstuk 2 Programma van maatregelen

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode:	2016L119
Erkend archeoloog:	Annelies De Raymaeker, OE/ERK/Archeoloog/2016/00148 Studiebureau Archeologie bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00002
Aanleiding:	De nota wordt opgemaakt voor een stedenbouwkundige vergunningssaanvraag in een projectgebied dat buiten de vastgestelde archeologische zones ligt en met een oppervlakte van ca. 47998 m². Daarmee valt de vergunningssaanvraag binnen de aanvragen waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen helemaal buiten de archeologische zones, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones, liggen. Vigerende wetgeving: Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014. De nota met landschappelijk bodemonderzoek werd opgesteld overeenkomstig de Code van Goede Praktijk.
Locatie:	Meeuwen-Gruitrode, Peerderbaan (fig. 1.1 en 1.2) <i>Bounding box:</i> punt 1: x= 228833, y= 199302 punt 2: x= 230345, y= 201228 Meeuwen-Gruitrode, Afd. 1, Sectie A, openbare percelen (fig. 1.3)

2.2 Gemotiveerd advies

Op basis van het tot nu toe uitgevoerde vooronderzoek – bestaande uit een bureauonderzoek – kan met relatief grote zekerheid worden aangetoond dat de bodemopbouw ter hoogte van het projectgebied grotendeels werd verstoord door de verzaamheden voor de aanleg van de rijweg. Er kan dus ook met relatief grote zekerheid worden aangetoond dat het archeologisch bodemarchief grondig werd verstoord door deze bouwactiviteiten.

Het projectgebied maakt deel uit van een regio waar veel archeologisch potentieel aanwezig is. Verschillende meldingen hebben reeds gewezen op een menselijke aanwezigheid vanaf de metaaltijden.

Een opeenvolging van historisch kaartmateriaal toont geen bebouwing binnen de grenzen van het projectgebied maar wel enkele wegen. Op de Atlas der Buurtwegen en de kaart van Vandermaelen is te zien dat het middelste gedeelte van het projectgebied reeds als weg werd gebruikt. Pas op de luchtfoto van 1971 is te zien dat het volledige projectgebied als autoweg in gebruik was.

Gezien de omstandigheden kan worden besloten dat de kenniswinst van een mogelijke archeologische ingreep zeer gering is. Op basis van het tot nu toe uitgevoerde vooronderzoek –

bestaande uit een bureauonderzoek – kan gewezen worden op de grondige verstoring van het bodemarchief. Er worden bijgevolg dan ook geen voorstellen voor een eventueel vervolgonderzoek geformuleerd.

2.3 Programma van maatregelen

Aangezien er geen verder onderzoek wordt aanbevolen, dient er geen programma van maatregelen te worden opgesteld.

Bibliografie

Websites (allen geraadpleegd op 6 en 7 december 2016):

<https://cai.onroenderfgoed.be>

<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/121938>

www.agiv.be

www.cartesius.be

www.geoportaal.be

www.geopunt.be

Bijlagen

Bijlage 1 : Plannenlijst

Projectcode	2016				
Onderwerp	Plannenlijst				
Aanmaker alle plannen	Caroline Dockx				
Plannummer/fig.	Type	Onderwerp	Schaal	Analoog/Digitaal	Datum
1/1.1	Topo 1996	Locatie onderzoeksgebied	1/10.000	Analoog	6-12-2016
2/1.3	Kadaster 2016	Locatie onderzoeksgebied	1/10.000	Digitaal	6-12-2016
3/1.4	Bouwplan	Dwarsprofielen		Digitaal	6-12-2016
4/1.5	Bouwplan	Grondplan deel 1		Digitaal	6-12-2016
5/1.6	Bouwplan	Grondplan deel 2		Digitaal	6-12-2016
6/1.7	Bouwplan	Grondplan deel 3		Digitaal	6-12-2016
7/1.8	Bouwplan	Grondplan deel 4		Digitaal	6-12-2016
8/1.9	Bouwplan	Grondplan deel 5		Digitaal	6-12-2016
9/1.10	Bouwplan	Grondplan deel 6		Digitaal	6-12-2016
10/1.11	Bouwplan	Grondplan deel 7		Digitaal	6-12-2016
11/1.12	Bouwplan	Grondplan deel 8		Digitaal	6-12-2016
12/1.13	Digitaal hoogtemodel	Hoogte	1/10.000	Digitaal	6-12-2016
13/1.14	Digitaal hoogtemodel	Hoogte	1/10.000	Digitaal	6-12-2016
14/1.15		Terreinsneden		Digitaal	6-12-2016
15/1.16	Bodemerosiekaart	Bodemerosie	1/10.000	Digitaal	6-12-2016
16/1.17	Bodembedekkingskaart	Bodembedekking	1/10.000	Digitaal	6-12-2016
17/1.18	Bodemkaart	Bodemopbouw	1/10.000	Digitaal	6-12-2016
18/1.19	Tertiair geologische kaart	Tertiair (1989-2001)	1/10.000	Analoog & digitaal	6-12-2016
19/1.20	Quartaair	Quartaair (1991-	1/10.000	Analoog &	6-12-

	geologische kaart	2005)		digitaal	2016
20/1.21	Historische kaart	Frickx (1712)	1/10.000	Analoog	6-12-2016
21/1.22	Historische kaart	Ferraris (1777)	1/10.000	Analoog	6-12-2016
22/1.23	Historische kaart	Buurtwegen (1840)	1/10.000	Analoog	6-12-2016
23/1.24	Historische kaart	Vandermaelen (1846-1852)	1/10.000	Analoog	6-12-2016
24/1.25	Historische kaart		1/10.000	Analoog	6-12-2016
25/1.26	Topografische kaart	Topografische kaart 1996	1/10.000	Analoog	6-12-2016
26/1.29	CAI	Gekende archeologische sites	1/10.000	Digitaal	6-12-2016

Bijlage 2: Fotolijst

Projectcode	2016		
Onderwerp	Fotolijst		
Nummer / fig.	type	Vervaardiging	Onderwerp
1 /Voorblad	Luchtfoto 2012	Digitaal	Impressie terrein - detail
2/1.25	Luchtfoto 1971	Analoog	Impressie terrein - detail
3/1.27	Luchtfoto 2000	Analoog	Impressie terrein - detail
4/1.28	Luchtfoto 2012	Digitaal	Impressie terrein - detail